

AH 2698
2022Z07325

Antwoord van minister Hoekstra (Buitenlandse Zaken) en van minister Ollongren (Defensie) (ontvangen 11 mei 2022)

Vraag 1

Is het juist dat de Hoge Vertegenwoordiger van de EU (Josep Borrell) voor de derde maal heeft voorgesteld om de bijdrage voor wapens via het “Europees Vredesfonds” met 500 miljoen euro te verhogen naar 1,5 miljard euro? (1)

Antwoord

Ja. Hoge Vertegenwoordiger (HV) Borrell heeft op 7 april jl. voorgesteld om de steun die de EU vanuit de Europese Vredesfaciliteit (EPF) aan Oekraïne levert, te verhogen. Het gaat wederom om 500 miljoen euro, waarvan 450 miljoen euro voor lethale middelen en 50 miljoen euro voor niet-lethale middelen. Het voorstel voor de verhoging is eerst voorgelegd aan het Politiek en Veiligheidscomité (PSC) van de EU voor besluitvorming door de lidstaten. Op 13 april jl. is de Raad akkoord gegaan met het voorstel, waarmee het totaal aan beschikbare EPF steun voor Oekraïne op dit moment in totaal 1,5 miljard euro is.

Vraag 2

Hoe kijkt u naar de gebrekkige transparantie rond dergelijke besluiten? Op welke manier kunnen parlementen van lidstaten deze procedure nog goed- of afkeuren?

Antwoord

Het kabinet heeft uw Kamer in de afgelopen periode schriftelijk op de hoogte gehouden over de steunmaatregelen die worden gefinancierd onder de Europese Vredesfaciliteit,¹ waaronder besluiten ten aanzien van de steun aan Oekraïne.² In aanloop naar Europese besluitvorming is hier tijdens diverse Kamerdebatten ook met uw Kamer over gesproken, waaronder tijdens het plenaire debat van 28 februari 2022 (Handelingen II 2021/22, nr. 56, debat over de situatie in Oekraïne).

De EU-lidstaten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de steunmaatregelen aan Oekraïne en de levering van militair materieel. Over de Nederlandse leveringen wordt uw Kamer steeds nauwgezet geïnformeerd.³

Vraag 3

¹ Kamerstuk 21 501-02 nr. 2468, d.d. 17 februari 2022.

² O.a. via Kamerstuk 21 501-02 nr. 2466, d.d. 28 februari 2022 en Kamerstuk 21 501-28 nr. 237, d.d. 11 maart 2022.

³ Zie de meest recente updates over de levering van militaire goederen aan Oekraïne: Kamerstuk 22 054, nr. 362, d.d. 19 april jl. en 36 045 nr. 63, d.d. 14 april jl.

Welke wapens komen wel/niet in aanmerking voor dit Europees vredesfonds?
Komen zware wapens zoals tanks en artillerie in aanmerking voor dit fonds?

Antwoord

Onder deze steunmaatregelen kan een breed scala aan militaire steun worden gefinancierd, waaronder zwaarder materieel. Niet alle door lidstaten geleverde steun komt in aanmerking voor een vergoeding. Het EPF Comité heeft besloten dat, in ieder geval voor de eerste 500 miljoen euro, alleen de meest prioritaire goederen worden vergoed. De prioriteiten, die worden vastgesteld door de EU Militaire Staf (EUMS), worden constant bijgesteld op basis van de meest urgente noden zoals Oekraïne die aangeeft.

Vraag 4

Voor welk bedrag (en welke wapens) heeft Nederland tot nu toe gedeclareerd bij het Europees vredesfonds?

Antwoord

Het kabinet heeft voor de leveringen, inclusief wapens, in de periode tussen 28 februari en 22 maart jl. voor een bedrag van 30 miljoen euro gedeclareerd bij de Europese Vredesfaciliteit (EPF). In de periode tussen 22 maart en 8 april jl. heeft het kabinet aanvullend een bedrag van 6 miljoen euro gedeclareerd. Het gaat om declaraties voor militair materieel dat Nederland in deze twee periodes heeft geleverd.⁴ Welk deel hiervan daadwerkelijk wordt vergoed, is nog niet duidelijk en hangt ook af van de hoogte van het totaal aan declaraties van EU lidstaten. Nederland zal waar mogelijk ook voor nieuwe leveringen declaraties bij de EPF indienen.

Vraag 5

Welk budget was aanvankelijk beschikbaar voor het Vredesfonds in 2022? Hoeveel middelen waren de komende tien jaar voor dit fonds gereserveerd?

Vraag 6

Hoe verhoudt deze verhoging zich tot de aangenomen motie om vast te houden aan de plafondbedragen van het Vredesfonds (European Peace Facility, EPF) en dus “niet meer bij te dragen dan is afgesproken”? (2)

Antwoord vraag 5 en 6

In het Raadsbesluit 2021/509 tot oprichting van de Europese Vredesfaciliteit is opgenomen dat van 2021 tot 2027 een bedrag van 5,7 miljard euro beschikbaar is.⁵ Het bedrag voorzien voor 2022 was 520 miljoen euro. De Nederlandse inzet is om budget voor aankomende jaren naar voren te halen en de uitbetaling van de vergoedingen uit te spreiden over de komende jaren. Daarmee kan het plafond van 5,7 miljard in stand worden gehouden, conform de motie Van Haga.⁶ Zodoende kan de totale Nederlandse bijdrage aan de EPF, ongeveer 5,9% van het totaal budget, gelijk blijven. Het EPF Comité, waaraan alle lidstaten deelnemen, zal op korte termijn bijeenkomen om hierover afspraken te maken. Gezien het uiterst

⁴ Zie de vertrouwelijke bijlage bij Kamerstuk 36 045 nr. 63, d.d. 14 april jl.

⁵ Bijlage 1 van <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/TXT/?uri=CELEX%3A32021D0509>

⁶ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1779

onvoorspelbare verloop van de oorlog in Oekraïne kan het kabinet een toekomstige discussie over de hoogte van de Europese Vredesfaciliteit niet uitsluiten. Het kabinet zal uw Kamer informeren over de ontwikkelingen hieromtrent.

Vraag 7

Is het juist dat de wapenleveringen vanuit het westen aan Oekraïne een nieuwe fase ingaan, vanwege de levering van zware (en offensieve) wapens, zoals tanks, artillerie en pantservoertuigen? (3)

Antwoord

Zowel de behoeften vanuit Oekraïne als de leveringen vanuit lidstaten en andere partners aan Oekraïne zijn de laatste weken uitgebreid. Oekraïne heeft behoefte aan zwaarder materieel. Nederland onderzoekt alle behoeften op haalbaarheid en wenselijkheid. Graag verwijs ik u naar de Kamerbrief van 19 april 2022 over de levering van aanvullende militaire goederen aan Oekraïne, waaronder ook zwaarder materieel.⁷

Vraag 8

Worden er voorwaarden gesteld aan de inzet van deze wapens of mogen zij onbeperkt worden ingezet door het leger van Oekraïne?

Vraag 9

Welke doelen moeten bereikt worden met de levering van deze wapens? Gaat het louter om defensief gebruik of mogen zij ook gebruikt worden voor offensieve acties in de Donbas, de Krim dan wel Russisch grondgebied?

Vraag 10

Deelt u de mening dat afspraken over inzet van wapens wenselijk zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 8, 9 en 10:

Het kabinet acht het in het licht van de ontwikkelingen onverminderd van belang om bij te blijven dragen aan de Oekraïense zelfverdediging en afschrikking van de Russische Federatie. Als onderdeel van de vergunningverlening voorafgaand aan de levering van militaire goederen maken lidstaten die de goederen leveren afspraken met Oekraïne over het eindgebruik van de goederen. Nederland legt deze afspraken vast in de zogenaamde eindgebruikersverklaring, waarin onder andere staat dat de wapens alleen door de Oekraïense krijgsmacht mogen worden gebruikt, enkel met het doel van zelfverdediging conform artikel 51 van het VN Handvest of in de context van VN-vredeshandhavingsoperaties, en niet zonder goedkeuring van Nederland mogen worden doorverkocht. Afspraken over inzet en eindgebruik van militaire goederen zijn integraal onderdeel van de afweging om goederen te leveren en van de vereiste vergunning afgifte. Ondanks het toepassen van deze waarborgen is nooit volledig uit te sluiten dat een deel van de geleverde militaire goederen in de toekomst op een ongewenste manier wordt ingezet. Door middel van een door de Oekraïense krijgsmacht ondertekende eindgebruikersverklaring zet Nederland zich er niettemin voor in dit risico zoveel mogelijk te beperken.

HV Borrell en Oekraïne hebben ook afspraken gemaakt over het gebruik van de leveringen onder de EPF-steunmaatregelen, volgens de standaard methodologie

⁷ Kamerstuk 22 054, nr. 362

betreffende waarborgen. Oekraïne heeft daarmee verklaard het onder de EPF geleverde militair materieel enkel te gebruiken voor de doeleinden die beschreven zijn in de Raadsbesluiten van de steunmaatregelen. Het doel van de EPF-steunmaatregelen is om Oekraïne in staat te stellen zijn legitieme recht op zelfverdediging op basis van artikel 51 VN Handvest uit te oefenen. Het geleverde materieel beoogt de weerbaarheid van de Oekraïense strijdkrachten te versterken en het vermogen om de territoriale integriteit en soevereiniteit van Oekraïne te verdedigen en de burgerbevolking te beschermen tegen de aanhoudende militaire agressie.⁸

(1) Nieuwsblad, 8 april 2022, 'EU-vertegenwoordiging in Kiev gaat terug open' (https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20220408_93610263).

(2) Kamerstuk 21501-20, nr. 1779.

(3) Volkskrant, 5 april 2022, 'Nieuwe fase in de oorlog: moet Oekraïne zware wapens krijgen om de Russen af te stoppen?' (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/nieuwe-fase-in-de-oorlog-moet-oekraine-zware-wapens-krijgen-om-de-russen-af-te-stoppen~b858204d/>).

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022D0338>